

Halkokarin koulun ja päiväkodin kaavaehdotus – Tiivistelmät lausunnoista ja kaavanlaatijan vastineet

Kaavaehdotus oli nähtävillä 25.4.–27.5.2024

Lausunto 1 / Keski-Pohjanmaan liitto

Keski-Pohjanmaan liitto toteaa, että asemakaavamuutos on maakuntakaavan mukainen. Keski-Pohjanmaan liitto pitää tärkeänä, että liikenneturvaan kiinnitetään erityistä huomiota liikenneselvityksen kautta ja suunnittelussa lapsia silmällä pitäen.

Kaavanlaatijan vastine:

Suunnittelun ensisijainen lähtökohta on kaikin puolin turvallisen ja terveellisen ympäristön luominen lapsille ja liikenneselvityksestä saatiin tähän suunnitteluun lisäeväitä.

Lausunto 2 / Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Laaditun selvityksen perusteella kaavatyössä on arvioitu, että Halkokarin koulun olemassa olevia rakennuksien kulttuurihistoriallista arvoa on arvioitu ja niistä on tehty selvitys. Selvityksen perusteella rakennuksilla ei katsota olevan sellaista erityistä kulttuurihistoriallista arvoa, että niitä pitäisi suojella. Halkokarin koulun rakennukset on rakennettu kolmessa eri vaiheessa eivätkä ne sinänsä muodosta yhtenäistä kokonaisuutta. 1950-luvulla rakennettu vanhin osa edustaa aikansa arkkitehtuuria, mutta ei ole lajissaan erityinen. 1970-luvulla ja 1980-luvulla rakennetut laajennusosat ovat taas molemmat selkeästi nimenomaan 1970-luvun arkkitehtuuria, mutta niidenkään ei ole katsottu olevan arkkitehtuurinsa tai muiden ratkaisuiden osalta niin erityisiä, että ne pitäisi suojella. ELY-keskuksella ei ole huomautettavaa kaavaehdotuksesta.

Kaavanlaatijan vastine:

Ei tarvetta vastineelle.

Kaupunkisuunnittelu

Lausunto 3 / K.H. Renlundin museo

Kaavatyön aikaisemmat vaiheet

K.H. Renlundin museo on antanut kaavaluonnosvaiheessa 4.3.2024 lausunnon, jossa on todettu kaavasunnittelualuetta koskevat selvitykset ja kuulemiset kulttuuriympäristön osalta puutteellisiksi. Kaupunkisuunnittelulla ja museolla on ollut yhteis-työpalaveri aiheesta 4.4.2024.

Rakennettu kulttuuriympäristö ja –maisema

Kaavanlaatija on antanut vastineen museon lausuntoon ja laatinut asianmukaisen selvityksen suunnittelualan nykyisestä rakennuskannasta sekä sen tämänhetkisestä tilanteesta. K.H. Renlundin museo on tutustunut tehtyihin selvityksiin ja tunnistaa kulttuuri- ja rakennusperinnön asian-
tuntijana joiltakin osin selkeitä arvoja.

Moderni rakennusperintö ja sen arvokohteet ovat selvitysten alaisena myös käynnissä olevan Keski-Pohjanmaan maakuntakaavan päivitystilanteessa ja myös valtakunnallisesti merkittävien kohteiden tarkastelun yhteydessä. Suunnittelualueelle sijoittuva Halkokarin nykyinen koulu edustaa eri rakennusvaiheineen tätä ajallista ja arkkitehtuuriltaan moderniksi katsottavaa tarkastelujaksoa.

Tehtyjen selvitysten perusteella rakennuskannassa on havaittavissa kolme ajallista kokonaisuutta. Vuonna 1956 valmistunut vanhin osa, vuonna 1971 valmistunut arkkitehti Marjatta Mäkisen suunnittelema ”vanha osa” ja vuonna 1985 valmistunut uusi osa.

Rakennuskannan kulttuurihistoriallista harvinaisuutta, edustavuutta ja arvoja tarkasteltaessa voidaan todeta seuraavaa:

-Vanhimman vuoden 1956 osan kaltaisia koulurakennuksia on yleisesti olemassa, mutta tämä kyseinen vaihe edustaa Halkokarin ensimmäiseen asuinaluekerrostumaan oleellisesti liittyvää rakennuskantaa ja sillä on näin ollen erityistä paikallishistoriallista merkitystä.

- Marjatta Mäkisen suunnitteleman vuoden 1971 ”vanhan osan” koulurakentamistyyliä ei ole säilytetty kaupungissa. Vastaavaa modernia arkkitehtuuria erinomaisesti edustanut vuonna 1965 valmistunut Torkinmäen koulu on ehditty purkaa viime vuosikymmenellä. Halkokarin koulun tämä

Kaupunkisuunnittelu

vaihe edustaa suurteollisuuden 1960 –luvun kasvuvaiheesta seurannutta yhdyskuntarakenteen kehitystä ja modernin asuinrakennuskannan laajentumista alueella. Rakennusosalla on tämän vuoksi erityistä arvoa myös koko kaupunkikehityksen kuvaajana.

- Vuoden 1985 osien voidaan katsoa olevan toistoa aikaisemmasta historiallisesta rakennusvaiheesta sekä sen edustamasta arkkitehtuurista.

-Tehdyt selvitykset osoittavat, että rakennusten tekninen kunto on onnistuttu säilyttämään. Näin ollen myös rakennusten edustamat kulttuuriperintöarvot ovat säilyneet edustavasti.

Kaupunkisuunnittelu esittää, ettei se ole löytänyt perusteita suojelumerkintöjen osoittamiseksi koulun olemassa oleville rakennuksille. K.H. Renlundin museo toteaa kuitenkin kulttuuriympäristön ja –perinnön alueellisena asiantuntijana ja viranomaisena havaitsevansa selkeät perusteet suojelumerkintöjen osoittamiseksi vuonna 1956 valmistuneelle osalle ja erityisesti vuoden 1971 ”vanhalle osalle”. Vuoden 1985 rakennusosat ovat aikaisemman kerrostuman toistoa, eikä niillä voida osoittaa samanlaista arvoa.

Museo huomauttaa, että Maankäyttö- ja rakennuslain 54§ mukaisesti *Rakennettua ympäristöä ja luonnonympäristöä tulee vaalia eikä niihin liittyviä erityisiä arvoja saa hävittää.*

K.H. Renlundin museo esittää, että vuosina 1956 ja 1971 valmistuneet rakennusosat suojellaan asianmukaisesti asemakaavassa.

Kaavanlaatijan vastine:

Museon kaavaluonnokseen antaman lausunnon perusteella tehtiin selvitys Halkokarin koulun nykyisestä rakennuskannasta ja niiden mahdollisista kulttuurihistoriallisista arvoista. Halkokarin koulun rakennukset on rakennettu kolmessa vaiheessa 1950-, 1970- ja 1980-luvuilla. Lisäksi koulun tontilla on 2010-luvulla sinne tuotu tilaelementti.

Kuten museo lausunnossaan esittää, on Halkokarin koulun rakennuskannassa havaittavissa kolme ajallista kerrostumaa. Koulun rakennuskanta ei selkeästi edusta yhden aikakauden rakentamista, koska koulua on laajennettu aina tarpeen mukaan. Koulun vanhin osa ja sen myöhemmät laajennusosat edustavat erilaista rakennustyyliä. Koulun vanhimman osan edustaman aikakauden rakennuksia on vielä kaupungissa jäljellä opetuskäytössä. Muun muassa Villan koulun vanha osa, Länsipuiston koulun vanhin osa ja Sokojan koulun kiviosa edustavat tätä aikakautta hienosti. Myös Vingen koulun vanhin, alun perin talouskouluksi rakennettu osa on edelleen käytössä, tosin ei täysin opetuskäytössä.

Halkokarin koulun laajennusosan on suunnitellut kaupunginarkkitehtina tuolloin toiminut Marjatta Mäkinen, jonka kädenjälkeä on kaupungissa edelleen olemassa runsaasti. Opetusrakennuksista Kiviniityn koulun laajennus vuodelta 1974 on Mäkisen suunnittelema. Kiviniityn koulun

Kaupunkisuunnittelu

sisätilat toistavat Halkokarin koulun sisätilojen materiaaleja ja tyyliä. Myös Donnerskan koulun laajennus edustaa saman aikakauden suunnittelua. Mäkisen kädenjälki näkyy myös muussa rakentamisessa. Mäkinen on piirtänyt mm. Kiviniityn alueen asemakaavan ja suunnitellut Koivutien punatiiliset omakotitalot. Näiden lisäksi hänen suunnittelemaansa pienkerrostaloja ja omakotitaloja on kaupungissa lukuisia. Halkokarin koulun rakennusten purkamisen myötä Marjatta Mäkisen perintö ei siis tule katoamaan. Museon lausunnossaan esiin nostama Torkinmäen koulun, joka on arkkitehtitoimisto Osmo Siparin suunnittelua, osalta voidaan katsoa, että se yhtenä kokonaisuutena olisi ollut edustavampi otos aikakauden rakentamisesta. Torkinmäen koulun purkamista ei voi kuitenkaan pitää perusteena sille, että Halkokarin koulun rakennukset pitäisi säilyttää.

Halkokarin koulun rakennusten rakennustaiteellisten ja kulttuurihistoriallisten arvojen voidaan katsoa olevan vain paikallisella, tai jopa vain kaupunginosatasolla merkittäviä. Merkittävämmäksi asiaksi nousee koulun tontin merkitys paikkana. Paikallisesti merkittävä asia on se, että Halkokarin koulun nykyisellä tontilla oleva toiminta säilyy koulukäytössä. Halkokarin koulu on "aina" sijainnut tällä paikalla. Koko alue on rakentunut koulun ympärille. Jos koulu siirretään muualle, koko asuinalueen sisäinen dynamiikka muuttuu merkittäväällä tavalla, koska alueen henkisen keskuksen sijainti muuttuisi. Tällöin kadotetaan paikan yhteys alueen ajalliseen jatkumoon ja kehitykseen. Koulun tilallinen ja paikallinen merkitys ulottuu myös alueen vapaa-ajan viettoon monipuolisen iltakäytön myötä.

Vaikka 1970-luvun arkkitehtuurin suojelutarpeita onkin nostettu esiin viime vuosina enenevässä määrin, voidaan kuitenkin ajatella, että koska rakentamisen volyymi sekä 1960- että 1970-luvuilla oli niin suurta, näiden aikakausien rakennusten suojelussa harkintaa pitää käyttää erityisen tarkasti. Tolloin myös purettiin runsaasti vanhaa rakennuskantaa uuden tieltä, joten tuota aikakautta vanhempaa rakennuskantaa on vähemmän jäljellä. Tämän vuoksi niiden suojelukin on lähtökohtaisesti helpompaa. Tämän aikakauden rakentamista on yleisesti Kokkolassakin vielä paljon jäljellä, joten Halkokarin koulun rakennusten purkamisen myötä 1970-luvun rakennusperintö ei tule kaupungista katoamaan.

Koulun rakennukset ovat päällisin puolin varsin hyvässä kunnossa, mikä johtuu siitä, että tiloissa on tehty lukuisia korjaavia toimenpiteitä noin 10 vuoden aikana. Toimenpiteillä ei kuitenkaan ole saavutettu tilojen käyttöturvallisuuden osalta toivottuja tuloksia. Rakenne- ja sisäilmatutkimuksia ja kattavia korjattavuusselvityksiä on tehty viimeisten 11 vuoden aikana monia. Näissä tutkimuksissa on todettu mm. vesivuotoja, runsaasti puutteita tiivistyksissä, ilmavuotoja eri tilojen välillä, ilmanvaihdon riittämättömyyttä sekä kosteusongelmia ja -vaurioita kellarin maanvastaisissa rakenteissa. Koulun vanhimman osan sisäilmaongelmat ovat massiiviset. Kellarikerros on kokonaan käyttökiellossa eikä sitä viimeisimmän tutkimuksen perusteella suositella enää otettavan uudelleen käyttöön. Työterveyshuolto on arvioinut sisäilman haitallisen merkityksen terveydelle ja työkyvylle merkittäväksi. Kellarikerroksen lisäksi osa keittiötiloista on alipaineistettu ja käyttökiellossa. Vanhimman rakennuksen osalta työsuojeluvuoluntuutettu on vakavasti harkinnut työnkeskeytyspäätöksen antamista sisäilmaongelmien vuoksi. Tällä hetkellä tilanne on sellainen, että työnteke tiloissa voi mahdollisesti jatkua vielä lukukauden 2024-2025, mutta tiloissa ei enää saa työskennellä toukokuun 2025 lopun jälkeen. 1970-luvulla rakennetun ensimmäisen laajennusosan sisäilmaongelmat ovat myös suuret, varsinkin kellarikerroksen pukutiloissa. Myös näiden tilojen osalta työsuojelu harkitsee käyttökieltoa, koska henkilökunnan terveellisiä ja turvallisia olosuhteita ei pystytä takaamaan. Kaikkien rakennusten

Kaupunkisuunnittelu

tiloissa joudutaan käyttämään ilmanpuhdistimia. Tilaelementissä opiskelevat ne oppilaat, jotka eivät pysty oleskelemaan koulun muissa tiloissa sisäilmaongelmien vuoksi.

Rakennuksia on korjattu vuosien saatossa moneen otteeseen, ja näiden remonttien ansiosta tiloissa tällä hetkellä pystytään jotenkuten toimimaan. Samalla on rapautettu niiden rakennushistoriallista arvoa. Voidaan kuitenkin todeta, että Rakentamislain 33 §:n vaatimukset rakennuksen terveellisyydestä eivät tällä hetkellä, kaikista korjaavista toimenpiteistä huolimatta, toteudu.

Kaupunkisuunnittelu katsoo, että museon esittämä rakennusten suojelu aiheuttaisi kokonaisuudessaan kaupungille ja ennen kaikkea Halkokarin koulun oppilaille ja henkilökunnalle huomattavasti enemmän haittaa kuin hyötyä. Halkokarilla opiskellaan tällä hetkellä selkeästi huonommissa tiloissa kuin muualla kaupungissa. Suunnitellulle koululle on selkeä tarve ja sen toteuttaminen on tärkeä osa koko kouluverkon toteutumista. Kaupunginvaltuusto on jo kaupunginhallituksen esityksestä tehnyt päätöksen uuden koulun rakentamisesta Halkokarin nykyisen koulun tilalle Kokkolan kouluverkkoselvityksen pohjalta.

Kahden tai yhdenkin rakennusosan suojelu hankaloittaisi kohtuuttomasti hankkeen toteuttamista sekä rakennus- ja pihasuunnittelua, joiden tarkoituksena on luoda oppilaille terveelliset, turvalliset ja nykyaikaiset oppimisympäristöt. Kaupunkirakentaminen kuitenkin tutkii vaihtoehtoja, joissa olemassa olevien rakennusten hyväkuntoisia osia ja materiaaleja voitaisiin hyödyntää jollain tavalla uudessa rakennuksessa. Näin saataisiin luotua ajallista sidettä uuden ja vanhojen rakennusten välille.

Kaupunkisuunnittelu pysyy siis kannassaan, että asemakaavamuutoksessa ei esitetä suojelumerkintöjä Halkokarin koulun rakennuksille.

Kaupunkisuunnittelu

Halkokarin koulun ja päiväkodin kaavaehdotus – Tiivistelmät muistutuksista ja kaavanlaatijan vastineet

Muistutus 1

Toivoisin, että Halkokarin uuden koulun rakentamisen yhteydessä rakennettaisiin hidaste Kalastajatorpantielle. Kalastajatorpantiellä ajetaan usein huomattavia ylinopeuksia. Varsinkin Isoväylän ja Halkokarintien välillä. Sopiva paikka olisi esim. Lasimestarintien ja Kalastajatorpantien risteyksessä. Tämä ehkä hillitsisi joidenkin kuljettajien todella raskasta kaasujalkaa. Varsinkin, kun tulevaisuudessa lasten määrä ja muu liikenne alueella lisääntyy. Nopeusrajoitusten madaltaminen ei asiaa auta, koska nykyisinkin alueella on 40 km/h rajoitus, mutta päivittäin näkee Kalastajatorpantiellä ajettavan huomattavaa ylinopeutta.

Kaavanlaatijan vastine:

Hankkeen yhteydessä tutkitaan koko koulun ympäristön liikennetilanne tehdyn liikenneselvityksen pohjalta. Liikenneselvityksessäkin on nostettu esiin korotettujen suojateiden tehokkuus nopeuksien hillinnässä ja ne ovat perusteltuja koulujen lähiympäristössä.